

Цитата з «Чорної книиа»

«На світанку 29 вересня київська євреї з різних кінців міста повільно рухалися вулицями в сторону єврейського кладовища, на Лук'янівці. Багато з них думали, що чекає переїзд в провінційні міста. Деякі розуміли, що Бабин Яр - це смерть. Тому в цей день було так багато самогубств.

Сім'ї пекли хліб на дорогу, шили похідні речові мішки, наймали підводи, двоколки. Підтримуючи один одного, йшли старі чоловіки і жінки. Матері несли немовлят на руках, везли їх у колисці. Йшли люди з мішками, згортками, валізами, ящиками. Діти плелися поруч з батьками. Молодь з собою нічого не брала, а літні люди намагалися взяти з дому побільше. Старух, тяжко зітхаючих і блідих, вели під руку онуки. Паралізованих і хворих родичі несли на носилках, на ковдрах, на простирадлах.

Натовпи безперервним потоком йшли по Львівській вулиці, а на тротуарах стояли німецькі патрулі. Таке безліч людей з раннього ранку до самої ночі рухалося по бруківці, що важко було перейти з одного боку Львівської вулиці на іншу. Ця хода смерті тривала три дні і три ночі...

У міру наближення до Бабиного Яру наростав гомін, змішуючись зі стогонами і риданнями.

Під відкритим небом була розгорнута канцелярія, стояли письмові столи. Натовп, що чекала біля застави, організованої німцями в кінці вулиці, не бачила цих столів. Від натовпу кожен раз відокремлювали по 30-40 чоловік і вели під конвоєм "реєструвати". У людей відбирали документи і цінності. Документи тут же кидали на землю: свідки кажуть, що площа покрилася товстим шаром кинутих паперів, первинних паспортів та профспілкових квитків. Потім німці змушували людей роздягатися догола, всіх без винятку - і дівчат, і жінок, і дітей, і людей похилого віку; одяг їх збирали, акуратно складали. У голих людей - чоловіків і жінок - зривали з пальців кільця. Потім кати ставили приречених групами на край глибокого яру і в упор розстрілювали їх. Тіла падали з обриву. Маленьких дітей зіштовхували в Яр живими. Багато, підходячи до місця страти, втрачали розум... Але все ж безліч киян до останньої хвилини розправи не знали, що робили німці в Бабиному Яру»

Примітка. «Чорна книга» - збірник документів і свідчень очевидців про злочини проти єврейського народу на окупованій нацистами території СРСР і Польщі в роки Голокосту, а також про участь євреїв в опорі проти нацистів під час Другої світової війни, складений і літературно оброблений колективом радянських журналістів під керівництвом Іллі Еренбурга та Василя Гроссмана (в рамках їх діяльності в складі Єврейського антифашистського комітету) в 1940-х роках.

За життя авторів не була опублікована.